

DUYSE, Prudens van, dichter, toneelschrijver, historicus en essayist (Dendermonde 17 september 1804 - Gent 13 november 1859).

Na huisonderwijs van zijn vader, een dokter, en middelbaar onderwijs aan het college in zijn geboortestad, studeerde hij rechten te Leuven en Gent, maar week in de tussentijd in 1830 als orangist uit naar het Noorden, waar hij in 1831 meewerkte aan een bundel Krijgsgeschal en volksgezag, en Gedichten (1831) met een anti-Belgische voorrede publiceerde.

Bij zijn terugkeer promoveerde hij tot doctor in de rechten te Gent (1832) en werd (uit gezondheids- of politieke overwegingen?) een tijd geïnterneerd in een Gentse inrichting voor zenuwzieken. Leraar aan het atheneum te Gent (1836-'38) en stadsarchivaris (van 1838 af). Huwde in 1842 met Sophie Wouters uit Veurne; een van zijn zoons was Florimond, de befaamde muziek-historicus. Sedert 1839 fungeerde Prudens van Duyse als secretaris van de Société royale des beaux-arts et de littérature de Gand. Na zijn overlijden werd hij begraven op het Campo Santo te Sint-Amandsberg; te Dendermonde staat een monument van hem.

Als dichter heeft Van Duyse een buitengewoon omvangrijk oeuvre, ook in het Latijn en het Frans en in de meest uiteenlopende genres, nagelaten. Veel hieronder komt niet boven het peil van gelegenheidspoëzie uit: feestgroeten, huwelijkszangen, jubelkransen, hymnen, puntdichten, grafhuldes en vertalingen getuigen weliswaar van een buitengewoon talent voor versificatie en een ruime belezenheid, maar tevens van een tekort aan diepgang. Beter geslaagd zijn zijn lyrische gedichten (Natalia, 1842) en zijn liederen voor kinderen, vaak getuigend van een waarachtig dichterlijk talent en een hoog esthetisch peil. Zijn overvloedige produktie heeft ten onrechte zijn faam geschaad.

Enkele voor de V.B. belangrijke gedichten ont-

stonden in deelneming aan wedstrijden van rederij-
 kerskamers, waar Van Duyse principieel steeds
 aan deelnam en waar hij meestal de bekroning in
 de wacht sleepte. Zo werd hij reeds in 1825 te
 Brugge bekroond voor het Tafereel van den hel-
 denmoed der Vlamingen tegen de Franschen on-
 der het bestuur van graaf Gwijde van Dampierre,
 en in 1829 door Concordia te Brussel voor een
 Lofdicht op de Nederlandsche Taal. In datzelfde
 jaar verscheen nog een uitvoerige epische persi-
 flage, getiteld Wanorde en Omwenteling op den
 Vlaamschen Zangberg (in vier zangen), waarin hij
 nieuwe literaire ideeën verdedigde. Na de revolu-
 tie publiceerde hij, behalve de reeds gesignaleerde
 Gedichten (1831), vele gedichten ter verdediging
 van de cultuureenheid tussen Noord en Zuid, tot
 stimulering van het Vlaamse taal- en volksbewust-
 zijn of tot verheerlijking van helden uit het roem-
 rijk verleden. Zo bv. zijn Vaderlandsche Poëzy
 (1840) met een merkwaardige voorrede, waarin hij
 zijn opvattingen uiteenzette, en een gedicht over De
 dood van Egmont, zijn lievelingsheld. Deze gedich-
 ten, zoals ook de volgende, getuigen van een vaak
 verwarrend geformuleerde, maar echte en zuivere
 Vlaamse overtuiging. Daarbij voelde hij zich nog
 tot 1839 orangist en Nederlander; ca. 1845-'47
 maakte hij, in het kader van het Vlaemsch-Duitsch
 Zangverbond, waarvan hij de promotor was, een
 tijd van germanofilie door; achteraf schijnt hij zich
 van een daadwerkelijke bemoeienis met de actuele
 politiek te hebben gedistantieerd. Als essayist en
 publicist werkte hij mee aan Gentse bladen als de
 Gazette van Gent en Den Vaderlander en aan
 vrijwel alle Vlaamse en Nederlandse tijdschriften
 van zijn tijd.

P. van Duyse door Eug. van Maldeghem (1844).

In januari 1836 hielp hij de pas opgerichte Gentse
 Maetschappij van Vlaemsche Letteroefening aan
 haar kenspreuk: De Tael is gan(t)sch het volk;
 van deze vereniging zou hij weldra een ijverig lid
 worden. Als polemist en publicist nam hij actief
 deel aan het invoeren van de commissiespelling
 (1839-'42); bij de oprichting werd hij lid van het
 Vlaemsch Gezelschap (1846) en redacteur van De
 Eendragt (1846). Van de Nederlandse Taal- en
 Letterkundige Congressen (1849) was hij een der
 oprichters en meest gevierde sprekers.

Zijn betekenis voor het toneel is eerder secundair, voor wat zijn eigen en zijn vertaalwerk betreft. Meer belang heeft zijn ontdekken en stimuleren van Hippoliet van Peene, en zijn studie over De invloed des toneels op de volksbeschaving (1838).

Meer literair-historisch belang hebben o.m. zijn Verhandeling over den Nederlandschen versbouw (1854); Nalatenschap van J.F. Willems. Dicht- en Tooneelstukken (1856) en de postuum gepubliceerde Verhandeling over den drievoudigen invloed der rederijderskameren, voorafgegaan door een overzicht harer geschiedenis (1861); Cats' invloed op de Vlaamsche Letterkunde (1861); De Rederijderskamers in Nederland. Hun invloed op letterkundig, politiek en zedelijk gebied (1900-'02). Na zijn dood verzorgde zijn zoon nog 10 delen Nage-laten gedichten (1882-'85).

LITERATUUR: F.A. Snellaert, *Notice sur Prudens van Duyse*, in *Annuaire de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique*, jg. 37 (1871, p. 337-349); - J. Stecher, *Duyse, Prudent van*, in *Biographie Nationale*, VI (1878); - J. Micheels, *Prudens van Duyse, zijn leven en zijne werken* (1893); - W. van Eeghem, *Prudens van Duyse herdacht* (1963); - H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, 4 dln. (1963-'65).

ADA DEPREZ